

- pyrkiä joustavoittamaan käytäntösääntöjä etenkin pk-yritysten toimien sujuvoittamiseksi teknisissä menettelyissä, jotta standardointiprosesseissa voidaan ottaa ympäristökysymykset huomioon nykyistä paremmin ja jotta sääntöjä olisi taloudellisestikin mahdollista noudattaa uusien tuotteiden, prosessien ja palvelujen toteuttamisen yhteydessä
- luoda sisämarkkinoita koskevaa Lissabonin strategiaa ja vuosia 2004–2010 koskevaa ympäristö- ja kansanterveysalan toimintasuunnitelmaa varten tietojenvaihtofoorumi,

jonka avulla voidaan lisätä asiantuntemuksen vaihtoa standardointiprosessin kaikkien osapuolten välillä; standardointiin osallistuvat mm. CEN, Cenelec, ETSI, pk-yritysten edustajat standardointiasioissa, ANEC (kuluttajat), TUTB (ammattiliitot), ECOS (ympäristöjärjestöt) sekä teollisuuden, jakelun ja palvelualan edustajat

- tukea maatalous- ja elintarvikealan tuotteiden ja prosessien laatuvaatimuksia koskevien teknisten perusstandardien kehittämistä.

Bryssel 15. syyskuuta 2004

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean

puheenjohtaja

Roger BRIESCH

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Maatalous kaupunkien lähialueilla”

(2005/C 74/12)

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea päätti 17. heinäkuuta 2003 työjärjestyksensä 29 artiklan 2 kohdan nojalla laatia lausunnon aiheesta ”Maatalous kaupunkien lähialueilla”.

Asian valmistelusta vastannut ”maatalous, maaseudun kehittäminen, ympäristö” -erityisjaosto antoi lausuntonsa 6. heinäkuuta 2004. Esittelijä oli Joan **Caball i Subirana**.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 15.–16. syyskuuta 2004 pitämässään 411. täysistunnossa (syyskuun 16. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 132 ääntä puolesta 3:n pidättyessä äänestämästä.

1 Johdanto

1.1 Kaupunkiympäristö tuotantoelinkeinon säätelijänä

1.1.1 Kaupunkien lähialueet puhuttavat ja kiinnostavat useita eurooppalaisia foorumeita, myös Euroopan talous- ja sosiaalikomiteaa. Muun muassa kaupunkien, teollisuuden, palvelusektorin sekä viestintä- ja liikenneinfrastruktuurin kehittyminen kasvattaa monissa EU:n kunnissa kaupunkien lähialueita ja nielee maata maataloustuotannolta. Tämä lisää marginaalisten maatalousalueiden tai kilpailukyvyttömän maatalouden määrää.

1.1.2 Kaupunkiympäristö säätelee kaupunkien lähialueilla harjoitettavaa maataloutta ja vaikuttaa siihen kielteisesti, mikä puolestaan rajoittaa maatalouden kannattavuutta. Juuri nämä kielteiset vaikutukset edistävät ensisijaisesti alueen ympäristön pilaantumista ja heikentävät kaupungin ja maaseudun välisiä sosiaalisia suhteita. Kaupunki ja maaseutu kasvavat näin erilleen toisistaan. Tällaiset ongelmat – sen mukaan miten niihin puututaan ja miten ne ratkaistaan – saattavat rajoittaa tuntuvasti maatalouselinkeinon elinkelpoisuutta.

1.1.3 Kaupunkien liepeillä sijaitsevien maatalousmaiden perinteisiin ongelmiin on vielä lisättävä eräs hiljattain esiin tullut ilmiö, jonka vuoksi on perusteltua jättää kaupunkien ympärille

vapaita alueita, joilla ei kuitenkaan harjoiteta maataloutta. Alueet mielletään näet ”teemapuistoksi”, jossa kaikki on keino- tekoista, kontekstistaan irrotettua ja persoonatonta. Näkemystä perustellaan tietyin esteettisin kriteerein. Niiden tueksi esitetään harhaanjohtavasti sääntöjä, joiden lähtökohtana on luonnon monimuotoisuuden säilyttäminen tai maiseman käsittäminen siten, että maatalouselinkeino pyritään ahdistamaan nurkkaan tai pelkistämään se kansanperinteeksi.

1.1.4 EU:n yhteisessä maatalouspolitiikassa YMP:ssä painotetaan sitä, että maatalousyritysten elinkeinopohjaa on monipuolistettava liittämällä siihen toimintaa, joka tuottaa sekä miehettä naispuolisille viljelijöille uusia tuloja. On korostettava, ettei ilman maataloutta ole myöskään agraarimaisemaa, toisin sanoen maisemaa viljelyseltoineen, eläimineen, niittyineen eikä varsinkaan viljelijöineen.

1.1.5 Kaikki edellä esitetyt seikat (kaupunkiympäristön paine, maatalouden mieltäminen toimivaksi ilman viljelijöitä ja YMP:n uudistus) ovat hyvin ongelmallisia kaupunkien lähialueilla harjoitettavan maatalouden jatkuvuuden ja vakauden kannalta. (Ongelmat ovat kyseisillä alueilla huomattavasti kärjistyneempiä kuin muilla maatalouden kannalta samantapaisessa ilmastossa sijaitsevilla alueilla, mikä lisää maatalouselinkeinon katoamisen vaaraa.)

1.1.6 Viljelijät siis menettävät viljelykelpoista maata. Tietyissä EU:n jäsenvaltioissa tuotantorakenteita hankaloittaa lisäksi se, ettei ole selkeää lainsäädäntöä, jolla säänneltäisiin maatalousmaan markkinoita ja maan vuokrausta, eikä markkinoilla näin ollen ole maata, joka soveltuisi viljelyyn, nuorten viljelijöiden toiminnan käynnistämiseen tai maatilan koon kasvattamiseen. Monet julkisyhteisölliset tai yksityiset maanomistajat ovat pysäyttäneet maamarkkinat ja välttävät tarjoamasta maata vuokralle ammattiviljelijöille. Tällainen spekulointi vaikeuttaa tuntuvasti monien kaupunkien liepeillä sijaitsevien maatalousalueiden tulevaisuutta. EU:n jäsenvaltioiden on puututtava spekulointiin ja kiellettävä se erityislainsäädännöllä.

1.1.7 Maaseudulla viime vuosina tapahtuneet muutokset koskettavat myös maatalousalueita. Niillä on luonteenomaisia arvoja ja tiettyjä toimintoja, joiden ansiosta alueet joko soveltuvat tai eivät sovellu käyttötarkoitukseensa.

1.2 Maatalous paljon enemmän kuin pelkkä elinkeino

1.2.1 Myös ETSK on muiden tahojen tavoin kiinnostunut maaseudun kehittämisestä ja pyrkii välittömällä toiminnallaan varmistamaan Euroopan maaseutualueiden kestävä taloudellisen, sosiaalisen ja ympäristökehityksen. Komitea muistuttaa, että taloudellisilla, sosiaalisilla ja ympäristötehtävillä, joista myös maatalousalueet huolehtivat, on kaupunkien liepeillä suurempi merkitys kuin muualla. Kaupunkien lähialueilla maatalousmaa toimii suurkaupunkien vihreinä keuhkoina. Se on maankäytön keskeinen osatekijä ja estää kaupunkien rajatoman kasvun. Se on samalla maisemointitekijä, ja se tekee kaupunkiympäristöstä inhimillisemmän. Kaupunkien lähialueilla sijaitsevaan maatalousmaahan kohdistuva kaupungistumispaine rajoittaa sitä vastoin maatalousalueiden säilymistä ja tulevaisuudennäkymien kannalta olennaista maan taloudellista funktiota, koska maan tuotantoarvon katsotaan olevan vähäinen kaupunkien lähialueiden kokonaistalouden kannalta.

1.2.2 ETSK yhtyy aiheesta Salzburgissa järjestetyssä konferenssissa määriteltyyn ensimmäiseen periaatteeseen, jonka mukaan maataloutta ei ole olemassa ilman elinvoimaista maaseutua eikä elinvoimaista maaseutua ilman maataloutta⁽¹⁾. Komitea korostaa periaatetta, jonka mukaan kaupunkien liepeillä sijaitsevien maatalousalueiden todellisia keskeisiä toimijoita ovat päätoimiset ammattiviljelijät – ja heidän tulee näin ollakin. Komitea toteaa myös osa-aikaisten viljelijöiden tekevän monilla kaupunkien lähialueilla tärkeää työtä.

1.3 Maataloutta rajoittavat ongelmat ja maatalouden mahdollisuudet vaihtelevassa, dynamisessa ympäristössä

1.3.1 ETSK on tietoinen vaikeuksista, joita syntyy pyrittäessä määrittelemään yksiselitteisesti kaupunkien lähialueiden käsitettä, sillä tällainen alue on äärimmäisen vaihteleva ja dynaaminen. Se on perusluonteisesti varsinaisen maaseudun ja

⁽¹⁾ Salzburgissa 12.–14. marraskuuta 2003 järjestetyn maaseudun kehittämistä käsitelleen toisen eurooppalaisen konferenssin päätelmiin periaate on kirjattu seuraavassa muodossa: ”Maaseudun elinvoimaisuus on maatalouden kannalta olennaista, sillä maatalouselinkeino on **elinvoimaisen maaseudun** keskeinen tekijä.” Muistio 3/236.

urbaanin ympäristön yhtymäkohta, joka on kuitenkin säilyttänyt ensiksi mainitun perusominaisuudet ja kärsii samalla jälkimmäisen vetovoimasta.

1.3.2 Kaupunkien liepeillä sijaitseville alueille on yhteistä muun muassa alueen, ympäristön ja yhteiskunnan turvattuus sekä niiden muuttuminen kaupunkien laitamiksi. Juuri näillä alueilla harjoitettava ammattiviljely tunnetaan ”kaupunkien lähialueiden maataloutena”. Ammattimaisen maanviljelyn lisäksi alueilla harjoitetaan kasvinviljelyyn liittyvää toimintaa mm. virkistys-, terapia- ja opetustarkoituksissa. Tavoitteena saattaa myös olla maiseman luominen ja säilyttäminen (maise- moijat, puutarhurit jne.). Tällainen toiminta on jäsenvaltioiden tietyillä alueilla erityisen tärkeää.

1.3.3 On kyse maaseutualueista, joilla on toimintaa rajoittavia, alueille ominaisia erityisongelmia. Ongelmat erottavat ne muista maatalousalueista, ja toiminnan jatkuvuus on niillä vakavasti uhattuna.

1.3.4 Kaupunkien liepeillä harjoitettavalla maataloudella on sitä vastoin usein omaleimaisia ominaispiirteitä, joita on hyödynnettävä mahdollisimman hyvin: lähietäisyydellä sijaitsevat kulutusmarkkinat tarjoavat niille mahdollisuuksia, kuluttajat tiedostavat yhä paremmin esimerkiksi elintarvikkeiden laadun ja turvallisuuden, ja uusilla toiminnoilla (kuten virkistystoiminnalla, koulutuksella, ympäristövalistuksella ja ekomatkailla) on sosiaalista kysyntää.

1.3.5 Neuvoston asetuksen (EY) N:o 1257/1999 Euroopan maatalouden ohjaus- ja tukirahaston (EMOTR) tuesta maaseudun kehittämiseen 20 artiklassa säädetään seuraavaa: ”Epäsuotuisiin alueisiin voi tarvittaessa ja tietyin edellytyksin kuulua muita erityisistä luonnonhaitoista kärsiviä alueita, joilla viljelyä olisi jatkettava ympäristön säilyttämiseksi tai parantamiseksi, maaseudun ylläpitämiseksi ja alueen matkailumahdollisuuksien varjelemiseksi tai rannikoiden suojelemiseksi.” Tämä vahvistaa ETSK:n korostamaa näkökantaa, jonka mukaan kaupunkien liepeillä sijaitsevat alueet, joilla harjoitetaan maataloutta, ovat ”erityisistä haitoista kärsiviä alueita”.

1.3.6 Edellä esitettyä suuntausta on kehitelty edelleen Agenda 2000 -asiakirjassa sekä äskettäisessä YMP:n välitarkistuksessa.

1.3.7 Salzburgin konferenssin päätelmien johdannossa todetaan: ”Eurooppalaisia viljelijöitä on tuettava, jotta he pystyvät hoitamaan monitoimitehtävänsä maaseudun säilyttäjinä ja suojelijoina ja suuntaamaan toimintansa koko EU:n laajuisille markkinoille”⁽²⁾. Tämä tuodaan esille myös ETSK:n omaaloitteisessa lausunnossa aiheesta ”YMP:n toinen pilari: maaseudun kehittämissä politiikan mukauttamisen tulevaisuudennäkymät (Salzburgin konferenssin seuranta)”⁽³⁾, jonka esittelijä oli Gilbert Bros.

⁽²⁾ Katso alaviite 1.

⁽³⁾ CESE 961/2004 – NAT/243.

2 Kaupunkien lähialueilla harjoitettavan maatalouden säilyttämiselle ja kehittämiselle asetettavat tavoitteet

2.1 ETSK:n käsityksen mukaan kaupunkien lähialueilla harjoitettavalla maataloudella on epäilemättä toimintaa rajoittavia erityisongelmia, joilla on selkeästi tunnistettavia ja määriteltäviä piirteitä. Ongelmista koituu erityisiä hankaluuksia, ja niihin on puututtava konkreettisin toimenpitein, jotta maataloustuotantoa harjoittavat kaupunkien lähialueet voidaan säilyttää sekä huolehtia niiden maankäytöstä ja hallinnoinnista. Niinpä ETSK ehdottaa, että otettaisiin käyttöön mekanismeja ja välineitä kaupunkien liepeillä sijaitsevien maatalousalueiden suojelemiseksi ja kehittämiseksi.

2.2 Tavoite 1: Kaupunkien liepeillä sijaitsevien maatalousalueiden sosiaalinen, poliittinen ja hallinnollinen tunnustaminen maatalousalueiksi, joilla on toimintaa rajoittavia erityishaittoja

2.2.1 "Välimaastoon sijoittuvien kaupunkien" muodostaman aktiivisen ja voimakkaan verkoston kehittäminen

2.2.1.1 ETSK toteaa Euroopan "suurkaupungistumisen" lisääntyvän ja ulottavan kaupungistumisen paikoitellen alueille, joilta katoaa jatkuvasti ja peruuttamattomasti hedelmällistä maaperää, mikä on kaupunkien läheisyydessä sijaitsevien alueiden pääasiallinen rajoittava tekijä. Tämä todettiin myös ETSK:n oma-aloitteisessa lausunnossa aiheesta "Suurkaupunkialueiden yhteiskunnallis-taloudelliset vaikutukset Euroopan tulevaisuuteen" (4), jonka esittelijä oli Joost P. van Iersel.

2.2.1.2 Maatalouselinkeinon katoaminen vaikuttaa maataloussektorin lisäksi myös luonnonvarojen säilyttämiseen, kaupunkilaisten elämänlaadun suojelemiseen ja tasapainoiseen maankäyttöön.

2.2.1.3 Jotta Eurooppa kehittyisi tasapainoisesti ja kestävästi, ETSK painottaa, että **on kehitettävä "välimaastoon sijoittuvien kaupunkien" muodostama aktiivinen ja voimakas verkosto**. Kaupunkeja ei määritellä niinkään väestömäärän kuin sen perusteella, että ne toimivat vaikutusalueellaan maaseutu- ja kaupunkialueiden välisinä yhdyssiteinä.

2.2.1.4 Verkosto voidaan muodostaa vain, jos sen ympärillä on maatalous- ja luonnonalueita eli kaupunkien lähimaastossa sijaitsevia alueita, jotka muun muassa erottavat rakennetut alueet toisistaan ja yhdistävät luonnontilaiset alueet toisiinsa. Näin ne edistävät ja vakiinnuttavat kuntien omaleimaisuutta ja biologista monimuotoisuutta sekä mahdollistavat kannattavan maataloustuotannon.

(4) CESE 968/2004 – ECO/120.

2.2.2 Maatalouden tehtävän arvostaminen kaupunkien ja maaseudun välisissä suhteissa

2.2.2.1 ETSK:n mielestä ensimmäinen olennainen toimi on epäilemättä myöntää maataloutta harjoittavien maaseutu-/kaupunkialueiden (kaupunkien lähialueiden) sosiaalinen, poliittinen ja hallinnollinen olemassaolo ja se, että niillä on erityisiä vaikeuksia. Lisäksi on tunnustettava, että tällaisilla alueilla on oma tehtävänsä kaupunkien ja maaseudun välisissä suhteissa.

2.2.2.2 Jotta kaupunkien läheisyydessä sijaitsevaa maatalousaluetta ja sillä harjoitettavaa maataloutta voidaan arvostaa, on ensinnäkin tutkittava kyseisillä alueilla esiintyviä ja niiden aiheuttamia ongelmia ja toiseksi **tarkasteltava kokonaisvaltaisesti näiden alueiden arvoja** (vesivaroja, maisemaa, luonnon monimuotoisuutta, arkkitehtuuria, maatalousrakennetta jne.) **sekä** taloudellista, ympäristöllistä ja sosiaalista **tehtävää**, joka alueella on hoidettavanaan edellä mainituista arvoista riippuen.

2.2.3 Alueiden olemassaolon tunnustaminen lisäämällä tietoisuutta

2.2.3.1 **Yhteiskunnan on mielletävä maaperä rajalliseksi luonnonvaraksi** ja yhteiseksi omaisuudeksi, jota on vaikea saada takaisin, jos se tuhoutuu. Siksi kaupunkeja on kasvatettava keskusjohteisesti (sisään päin) laatimalla kurjistuneille kaupunkialueille ja käytöstä poistetuille teollisuusalueille tervehdyttämis- ja elvyttämissuunnitelmia, joilla vältetään kivettämästä lisää maata rakentamalla, sekä laatimalla erityislainsäädäntöä, joilla puututaan monien Euroopan kaupunkien laitamilla yleiseksi käyneeseen maatalousmaalla spekulointiin.

2.2.3.2 Jotta alueiden sosiaalinen, poliittinen ja hallinnollinen asema tunnustettaisiin kaikkialla Euroopassa, ETSK ehdottaa, että **unioni ryhtyisi toimiin kaupunkien lähistöllä sijaitsevien maatalousalueiden** ja niillä harjoitettavan maatalouden hyväksi. Toimilla olisi tunnustettava kyseisten alueiden arvot ja tehtävät sekä luotava lähtökohdat, joista käsin valtiot voivat antaa erityislainsäädäntöä alueiden suojelemiseksi ja kehittämiseksi yhteisten peruskriteereiden pohjalta.

2.3 Tavoite 2: Kaupunkien lähistöllä sijaitsevien maatalousalueiden suojeleminen suunnittelun, maankäytön ja kunnallispoliittisten toimenpiteiden avulla, jotta ne eivät joutuisi osaksi kaupungistumisprosessia

2.3.1 ETSK katsoo, että kaupunkien lähistöllä sijaitsevien maatalousalueiden säilyttämiseksi ei riitä, että niiden sosiaalinen ja poliittinen asema tunnustetaan käsitteellisellä ja tunnetasolla. Kaikilla jäsenvaltioilla on myös **oltava kaupunkien lähistöllä sijaitsevaan maatalousmaahan sovellettavia hallintavälineitä**, joilla estetään maatalousmaan hylkäämistä suosiva spekulaatio.

2.3.2 ETSK:n mielestä on luotava maan hallintavälineitä, jotka rakentuvat kuuden tukipylvään ympärille:

- a) **Kaavoituksessa ja kaupunkisuunnittelussa** on käytettävä sekä unionin että valtioiden ja alueiden tasolla sekä **maankäytön suunnittelussa** valtioiden ja alueiden tasolla oikeudellisia välineitä, jotka kattavat kaupunkien lähistöllä sijaitsevat maatalousalueet ja maatalouspolitiikat ja vaikeuttavat maatalousmaan luokitusta muihin tarkoituksiin.
- b) On säänneltävä yksityisten ja julkisoikeudellisten omistajien **tilapäistä luopumista maa-alueiden käytöstä** avoimin oikeudellisin välinein ja tehtävä ammattiviljelijöiden kanssa maatilojen tuottavuutta edistäviä vuokrasopimuksia, jotta maata käytetään maa- ja karjataloustarkoituksiin.
- c) On vältettävä maatalouskäyttöön otettujen maa-alueiden liiallista verottamista kyseisillä alueilla. Verotuksen on vastattava teollisuusalueiden ja/tai kaupunkien asuinalueiden verotusta.
- d) On vahvistettava toissijaisuusperiaatetta (paikallishallinnon ja -politiikkojen vastuuta) kuntasuunnittelussa **käynnistämällä ja/tai elvyttämällä kunnallisia aloitteita**. Tällöin on aina turvauduttava kuntien rajat ylittäviin kriteereihin, joiden lähtökohtana on kuntienvälinen yhteistyö ja alueidenvälisten yhteyksien parantaminen.
- e) **On otettava käyttöön uusia kunnallisrahoituksen perusteita, kuten "suojellun maatalousmaan" käsite**, ja suositava näillä kriteereillä maatalousmaan suojelua sen sijaan, että maata käytettäisiin urbaaneihin tarkoituksiin. Näin voidaan vähentää kunnallisverotuksen riippuvuutta muista kriteereistä.
- f) Toimivaltaisen maataloushallinnon on tutkittava maatalouden vaikutuksia aina, kun kaupunkien lähistöllä sijaitsevilla maatalousalueilla ryhdytään toimiin, jotka saattavat merkitä maatalousmaan menetystä.

2.3.3 Kaavoitukseen, aluesuunnitteluun, maankäyttöön, kunnalliseen rahoitukseen ja maatalouden vaikutustutkimukseen liittyvin välinein on kaiken kaikkiaan tarkoitus suojella kaupunkien liepeillä sijaitsevia maatalousalueita kaupunkien jatkuvalta maantarpeelta (kaupunkien kasvaessa, teollisuuden tai palvelusektorin kehittyessä sekä viestintä- ja energiainfrastruktuureja luotaessa) ja välttää alueeseen kohdistuvia spekulointiprosesseja, joita voidaan hyödyntää kaupunkien lähistöllä sijaitsevien maatalousalueiden maineen mustaamiseksi ja katoamisen perustelemiseksi.

2.4 **Tavoite 3: Kaupunkien lähialueilla harjoitettavan maatalouden ja siihen liittyvien maatalousalueiden dynaamisen ja kestävä kehityksen takaaminen**

2.4.1 ETSK:n mielestä kaupunkien lähialueilla harjoitettavan maatalouden ja siihen liittyvien alueiden dynaaminen ja kestävä kehitys on taattava **sellaisista prosesseista saatavin tuloksin, joissa paikallishallinnolla on keskeinen rooli ja jotka pohjautuvat kuntienväliseen hallintoon** sekä alueellisiin perustein harjoitettavaan kaavoitukseen ja kuntien rajat ylittävään yhdyskuntasuunnitteluun.

2.4.2 Kaupunkien lähialueita varten onkin perustettava yhteinen **elin, jonka perustavoitteena on ajaa kyseisten alueiden etuja ja vauhdittaa maatalousalueiden ja maatalouselinkeiden kehitystä** laatimalla kuntien rajat ylittäviä suo- jelu-, käyttö- ja hallinnointisuunnitelmia.

2.4.3 Edellä mainitussa elimessä tulisi olla viljelijöiden edustajia, **jotta kumppanuus toteutuisi** ja sen turvin voitaisiin edistää elimelle asetettuja tavoitteita. Elimen työskentelyyn osallistuisivat myös paikallisyhteisöt (kansalaiset ja vaaleilla valitut valtuutetut) sekä muut sidosryhmät (yliopistot, ympäristönsuojelijat jne.). Näin maatalousalueen hallinnasta sovittaisiin yhteisesti.

2.4.4 Kaupunkien lähialueiden hallinnoinnista huolehtivien tahojen on oltava konservatiiveja puolustaessaan alueellisia arvoja, edistyksellisiä **suhtautumalla positiivisesti, mielikuvtuksellisesti ja luovasti** kaupunkien liepeillä sijaitsevan maatalousalueen tehtävien kehittämistä koskeviin ehdotuksiin sekä peräänantamattomia säännellessään maankäyttöä. Niiden on kaiken kaikkiaan turvauduttava kestävyyskriteereihin.

2.4.5 Toissijaisuus on kaupunkien läheisyydessä sijaitsevien maatalousalueiden hallinnassa olennaista, jotta taataan hallinnon ja maataloustuotannon välinen sopimus, jonka lähtökohtana on sitoumus säilyttää kaupunkien liepeillä harjoitettavan maatalouden käytössä oleva alue ja kehittää sitä. Tämä on **julkishallinnon ja viljelijöiden tekemä sopimus maatalouden hallinnoimiseksi kestävällä tavalla**.

2.4.6 **Hallinnoinnin lähtökohtana on oltava "yhteistyöverkosto"**. Sen muodostavat hallinnointiin sitoutuneet julkiset ja yksityiset toimijat, jotka ovat järjestäytyneet eräänlaiseksi "osallistumis- ja hallinnointitahoksi". Siinä ovat edustettuina yhteiset päämäärät ja intressit, ja sen tehtävänä on toteuttaa erityistoimia. Toimet liittyvät alueisiin ja luonnonvaroihin (esimerkiksi tuotteiden edistämiseen ja kehittämiseen, tieto- ja viestintätekniikan käyttöönottoon, ympäristökasvatuksen tukemiseen, maisemansuojeluun jne.). Kyseessä on siis taho, joka määrittelee yleiset ehdot, seuraa niiden noudattamista ja edistää kaupunkien lähialueita tukevia toimia.

2.4.7 Tarkoitus on työskennellä myös kaupunkien liepeillä sijaitsevilla maatalousalueilla Salzburgin konferenssissa ehdotetun mallin suuntaisesti. Konferenssissa korostettiin, että "tulevan politiikan avulla yhteisön tuki on kanavoitava maaseutualueille alhaalta ylöspäin suuntautuneiden paikallisjärjestöjen avulla – ja lisättävä järjestöjen vastuuta ohjelmien puitteissa tehtävästä yhteistyöstä laadittaessa ja pantaessa täytäntöön selkeästi määriteltäviin tavoitteisiin ja tuloksiin pohjautuvia yleisluonteisia strategioita" (Salzburgin konferenssin päätelmien periaatteet 6 ja 7) ⁽⁹⁾.

2.4.8 Sen lisäksi, että tehdään sopimuksia maatalouden hallinnoimiseksi kestäväällä tavalla, ei pidä unohtaa kuntien rajat ylittäviä hallinnointihankkeita, jotka on suunniteltava hallinnon ja hankkeista vastaavien tahojen väliseksi **"ruraaliurbaaneiksi" hankkeiksi**, ja otettava huomioon maatalousalueiden alueelliset ominaispiirteet. Tällaiset hankkeet toimivat maatalousalueiden säilyttämis- ja tervehtyttämismäärittäjinä, ja niiden ansiosta syntyneiden tulojen kerrannaisvaikutukset ulottuvat sekä kaupunkiin että maaseudulle. On olennaista, että osa maatalousalueen tuottamasta muusta kuin maataloustulosta hyödyttää myös maataloussektoria.

2.4.9 Kaupunkien lähistöllä sijaitsevien maatalousalueiden osallistumis- ja hallinnointitahojen on vastattava ruraaliurbaanien hankkeiden kehittämisestä. Hankkeiden on pohjaututtava **monialaisiin kriteereihin**. Kriteereiden on puolestaan katettava tuotantonäkökohdat, joilla tyydytetään kuluttajien kysyntä, ympäristönäkökohdat, joilla minimoidaan tuotantotoiminnan vaikutus ympäristöön sekä luodaan ja säilytetään maisemaa, sekä sosiaaliset näkökohdat, joilla vastataan urbaaneihin tarpeisiin, kuten maatalousmaan käyttöön ulkoilu- ja opetustarkoituksiin.

2.4.10 Kaupunkien lähistöllä sijaitsevien maatalousalueiden hallinnointitahon toteuttamien ruraaliurbaanien hankkeiden ja maatalouden hallinnointisopimusten kehittäminen edellyttää, että ensin laaditaan ja hyväksytään virallinen sopimus alueen kokonaisvaltaisesta hallinnointitarpeesta. Sen sopijapuolina ovat kaupunkien lähistöllä sijaitsevan maatalousalueen hallinnointiin osallistuvat toimijat (hallintoelimet, erityisesti paikallishallinto, ja maataloussektori).

2.4.11 Paikallishallinnon ja sitä ylemmän hallintotason sekä viljelijöiden välinen virallinen kompromissi voidaan kiteyttää kirjaamalla yhteisesti määritellyt yleiset periaatteet **"kaupunkien lähialueilla harjoitettavan maatalouden peruskirjaan"**.

2.4.12 Peruskirjaa voidaan laajentaa yhteisen sitoumuksen konkretisoimiseksi laatimalla ja hyväksymällä **"kestävän kehityksen mukainen strateginen hoitosuunnitelma"**, jossa määritellään periaatteet ja strategiset linjaukset ja esitetään konkreettisesti toimet, joilla tietyn kaupungin läheisyydessä

sijaitsevan maatalousalueen arvot aiotaan säilyttää ja tehtäviä kehittää.

3 Päätelmät

3.1 Ruraaliurbaanit hankkeet on käynnistettävä ja yhteiset sitoumusasiakirjat laadittava **kaupungin ja maaseudun** välisten yhteisten sopimusten pohjalta. Niistä huolehtivat hallinnointielimet sekä kansalaisten ja maataloussektorin muodostamat osallistumismekanismit. Sopimukset edellyttävät seuraavien tavoitteiden saavuttamista:

- a) **Ensimmäinen tavoite:** Käynnistetään kaupunkien lähistöllä sijaitsevien maatalousalueiden **säilyttämistä ja kehittämistä koskeva alueellinen hanke**. Toteutetaan alueellisiin kaavoitus- tai maankäyttösuunnitelmiin liittyviä hankkeita ja laaditaan erityislainsäädäntöä, jolla säännellään maatalousmaan markkinoita.
- b) **Toinen tavoite:** **Vakiinnutetaan kaupunkien lähistöllä sijaitseva maatalousmaa** vakiinnuttamisen takaavin välinein ja mekanismein sekä minimoidaan kaupungistumispaaineet ja maan käyttö muuhun kuin maataloustarkoitukseen ja helpotetaan maatalousmaan käyttöoikeuden saantia.
- c) **Kolmas tavoite:** Huolehditaan kokonaisvaltaisesta hallinnoinnista **hallinnointielimessä**, joka edistää ja aktivoi kaupunkien läheisyydessä sijaitsevaa maatalousaluetta sekä tekee kaupunkien lähialueiden arvoja tunnetuksi kansalaisten keskuudessa. Näin taataan, että alueita kehitetään dynaamisesti ja kestävästi **ruraaliurbaanien hankkeiden** pohjalta tehdyn hallinnointisitoumuksen avulla sekä kansalaisten, hallinnon ja viljelijöiden välisen sopimussuhteen avulla tekemällä **sopimus maatalouden hallinnoimiseksi kestäväällä tavalla**.

3.2 Tavoitteiden saavuttamisen kannalta ovat olennaisia seuraavat seikat:

- a) **On vakiinnutettava naisten ja nuorten aktiivinen osallistuminen** maatalouden hallinnointia koskevien alueellisten hankkeiden ja sopimusten täytäntöönpanoon. Näin taataan maatalouden nykytila ja sen jatkaminen vastaisuudessa.
- b) **Kansalaisten on tiedostettava**, että maatalous pystyy tarjoamaan turvallisia elintarvikkeita, koska alaa hallitaan ympäristön kannalta oikein ja yhteiskunnan kannalta hyödyllisesti.
- c) **Vesi toimii kaupunkien lähistöllä sijaitsevien maatalousalueiden vakiinnuttajana**. Tarvitaan erityislainsäädäntöä, johon sisällytetään uudenlainen "vesikulutturi". Siinä ei toki väheksytä veden maatalouskäyttöä, vaan lähtökohdana on pinta- ja pohjaveden käytön säästö sekä jäteveden puhdistuksesta saatavan veden uusiokäyttö maataloustarkoituksiin.

⁽⁹⁾ Katso alaviite 1.

- d) **Kaupunkien liepeillä sijaitsevat maatalousalueet on vakiinnutettava** ja yhteiskunnan on myönnettävä, että niillä on erityisvaikeuksia.
- e) Otetaan käyttöön välineitä ja toteutetaan **toimia, joilla pyritään lisäämään maataloustuloa sekä tehostamaan perusrakenteita ja parantamaan maataloudelle suunnattavaa palvelutarjontaa.**
- f) Kehitetään **markkinoiden kysyntään sopeutettuja tuotanto- ja markkinointijärjestelmiä** ja kiinnitetään erityistä huomiota elintarvikkeiden monipuolistamiseen tukemalla kestävää, ympäristöä kunnioittavaa maataloutta, kulttuuri-identiteettiä ja eläinten hyvinvointia.

Bryssel 16. syyskuuta 2004

- g) **Rationalisoidaan** resurssien käyttö (erityisesti maaperän, veden ja maiseman hyödyntäminen) ja **suojellaan** resursseja.

3.3 Koska kaupunkien lähistöllä sijaitsevat maatalousalueet ja kyseisillä unionin alueilla harjoitettava maatalous ovat herkkiä, ETSK pitää erittäin tärkeänä perustaa **kaupunkien lähialueilla harjoitettavan maatalouden seurantaelin**. Sillä olisi Euroopan laajuinen näkemys kaupunkien liepeillä sijaitsevista maatalousalueista ja niillä harjoitettavasta maataloudesta. Seurantaelin huolehtisi keskitetysti kaupunkien lähialueilla harjoitettavan eurooppalaisen maatalouden seurannasta, analysoinnista ja sitä koskevan tiedon levittämisestä. Se olisi myös elin, jossa ensimmäisen ja toisen asteen paikallishallinnon edustajat kohtaisivat Euroopan laajuisesti toimivia elimiä, pohtisivat asioita ja keskustelisivat niistä ja joka tekisi aloitteita kaupunkien lähistöllä sijaitsevien alueiden ja niillä harjoitettavan maatalouden säilyttämiseksi ja kehittämiseksi.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean

puheenjohtaja

Roger BRIESCH
